

ar á Svinavíkina, og seinni við blokaduni av Kuba. Triði heimsbardagi byrjaði nærum í '62, men samstarvið var vordid betur, so tosað var til sættis um málini. Hetta sást eisini í Berlin kreppuni.

Seinni í 60'unum við »hippie« ættarliðnum, gjordist tað »in« at fara í felagsskapir, sum í ringastu McCarthytiðini vóru á svartalista. Hetta vóru m.a. friðarfelagsskapir. Mótmælt varð eisini sera nógv ímóti Vietnam krígunum. Che Guevara og Castro gjordust fyrimyndir hjá ungum. Við hesum ættarliði fór McCarthyism sanniliga í bak-sýni. Men hon hvarv ikki...

Andsøgnin

Havi við hesum pørtum roynt, fyrst at lysa ymsk brot á rættargangslógina og hvussu frælsid hins einstaka í hesum førum er gliðid aftur við borðinum. Kundi sjálvandi havt valt nýggjari dømi, men helt at áður-nevndu vóru nøktandi. Dømini um italiumenninar og kommunistaflokkinn vísa eisini greitt, hvussu ivasom trygd hins einstaka var tá tú ikki heldur teg innan fyri nýsktu karmarnar hjá leiðandi fólki. Tað er eisini júst tað grundlógin ikki ásetur. Tað er eisini tann andsøgnin roynt var at lysa í frammanundan pørtunum. Øll tiltøk og allar rættarsakir/avhoyringar, ið kanska ikki fylgdu grundlógini nágreiniliga, var meint sum ein verja hjá henni. Tað var fyrri at verja fólkareðið, amerikonsku prinsippini og grundlógina at farið var so harliga til verka, soleiðis, at tú í grundini breyt høvuds-tankarnar í grundlógini. Tað er tann andsøgnin eg havi roynt at lyst. Vit mugu eisini minnast til, at politikararnir nýttu kommunismuna til egnan fyrimun, og at tað í grundini var Truman, ið byrjaði at seta eystur- og vesturheimin so skart upp ímóti hvørjum øðrum. Eisini er lyst, at kommunistaræðslan ikki kom frá degi til dags, men tað hendi yvir eitt langt tíðarskeið. Somuleiðis er tað við svørtu borgarættindarslunum, ið komu fram serstakliga síðst í 50'unum.

McCarthyismen í dag Men vit mugu vera varin við at siga at McCarthyismen er heilt horvin úr amerikanska samfelagnum. Eg vísti á nakrar orðir, hví McCarthyismen hvarv so skjótt, men horvin heilt er hon ikki. Tað ganga ikki demagogiskir senatorar runt í USA og forfylgja fólk, sum gjørt var síðst í 40'unum og fyrst í 50'unum, men javnan siggja vit uttanríkispolitiskt, at USA færur eina strangan politikk viðvíkjandi sosialistiskum/kommunistiskum samfelagnum. Vietnamkrigið ber boð um tað. Pinochet fekk í síni tíð hjalp frá CIA, til at fella fólkareðsliga vinstrasinnaða Allende. Frá eini fólkareðsligari valdari stjórn var farið yvir til einareðsharra, ið uppihelt

valdinum við herinum. Tá Reagan kom til byrjaði kapdubbingin við Sovjetsamveldið aftur. Sambandið har ímillum gjordist aftur ísakalt. Ein stórir partur av bruttotjóðarúrtøku USA varð nýtt til Reagan's »stjórnu-kriggi« (starwars). Meðan Reagan sat, var Ortega koppaður í Nicaragua. Ortega var fólkavaldur, men hevði eyðsyniligt ikki politiska litin USA ynskti. Tessvegna figgjaði USA, við vápnaslu til Iran, mótsøðumenn Ortega. Kvettið í Nicaragua hevði neyvan hent um USA ikki hevði figgjað tað. Bjálkin Kuba í eyga USA, er ikki tikið enn, men sanniliga hevur verið roynt. Handilsavbyrging Kuba byrjaði í '62, og stendur framvegis við. Síðsta roynd USA hevur gjørt, er at smíða Helms-Burton lógina. Hon sigur, at amerikanarir kunnu saksøkja virki, ið gera ilögur í Kuba, og forða hesum at gera handilsáttmálar í USA. Men nógv lond hava forðent hesa lóg. M.a. øll londini í Suðuramerika, í ES og Kanada. Eisini Nýtti Bob Dole í valstríðinum, at hann skuldi stóða einareðsharranum Castro og innføra »fólkareðið« í Kuba.

Tú kunnu vit í grundini ikki siga at kommunistaræðslan er horvin í USA. Men so ógvuslig sum hon var aftaná seinna heimsbardaga hevur hon slettis ikki verið. Tað er einamest frástjórni, at vit hoyra um ræðuligu kommunismuna. Tað eru tó ádris spurningar, ið eru nógv meir átroðkandi í løtuni. Tað er t.d. fólkavæðing, reint vatn, heimurin er nógvastaðis svøltandi og umhvørvið. USA, heimsins ríkasta land, hevur í løtuni nógvir sosialar spurningar at dragast við. T.d. eru tað hópurin av heimleysum í USA, ið liva undir lágmarkinum. Á almannahælsu- og skúlaøkini eru eisini trupulleikar, tí tørvur fólksins er ikki nøktaður + at fólk ikki hava ráð at gjalda fyrri eina sømliga tenastuveiting. Slíkar orðir gera eisini at kommunistaspurningurin er tódnadur. Tó vísti Reagan, at tað er gjørligt at skapa nakad av »hysteriska stemmninginum« aftur, um lagt verður í. Tað er eisini lættari at savna fólk um fyrirbrigdi uttanfyrir teirra landaøki. Kommunisma er eitt av evnunum, ið lætt savnar fólk í USA. Hóast allysingin av henni í mongum førum kann tykjast burtur av leið. Hetta bóru 40'ini og 50'ini boð um. »ein liberalur, er ein, ið er á gáttini at gerast kommunistur« Hetta var lysing av liberalum fólk í tí tíðarskeiðinum. Fall Sovjetsamveldisins ger tað tó forfyrari at venda aftur til veruligu kommunistaræðsluna.

Jan Dam: Eg kann ikki hugsa um kortini

Liðformaðurin torir ikki at siggja burturfrá møguleikanum fyrri at Føroyar tapa stórt

JÓANNES HANSEN

Einki bræv er komið afturat frá FIFA um, hvussu tað verður við rættinum hjá Jan Dam at spæla, tá landsliðið um ein mánað skal til Spania. Men tað er púra greitt, at um liðformaðurin fær gult kort seinna partin í dag, so verður hann leikbannaður ta ferðina og kanska fleiri aðrar ferðir í einari nýggjari HM undankapping.

– Eg sá yvirliðið yvir gul kort, sum tit høvdu í blaðnum nú ein dagin, og eg skal ikki dýlja, at tað hevur verið í minum huga, hvat eg kann gera fyrri at sleppa undan at fáa kort ímóti Kekkia. Men eg eri komin til ta niðurstøðu, at tað ber ikki til at spæla og alla tíðina hugsa um hatta har. Eg fari at spæla, sum eg plagi, og so má eg bara vóna, at tað ikki

verður neyðugt hjá dómarnum at fara eftir kortinum.

Vandin lúrir

Jan Dam var ikki við í Kekkia. Hann var leikbannaður og sat heima og fylgdi við í sjónvarpinum:

– Tað stóð nógv á fyrstu løtuna, og tá kundu teir væl fingið fleiri mál. Síðani gekk betur, og eg royndi at finna út av, um tað var tí kekkarnir minkaðu um trýstið, ella um tað var tí, at okkara menn fingi skil á og spældu betri, enn teir høvdu gjørt, og eg haldi, at tað seinna í hvussu so er fyrri ein part gjørdi seg galdandi.

Gevur úrslitið í Kekkia orsök til at halda, at tað fer at ganga væl í dag?

– Tað er ómøguligt at siga. Tað sæst ikki fyrr enn vit eru byrjaðir at spæla. Besta úrslitið higartil ímóti einari av stóru tjóðunum var, tá Slovakia vitjaði fyrri einum ári síðani. Vit taptu 2-1, men fingi teir stórra úrtøku burt-

urir stóru møguleikum, sum teir høvdu beinanvegin, so kundu vit tapt stórt, sigur Jan Dam, sum heldur, at fyrirteytirnar í dag eru ikki so ólíkar teimum, sum vóru tá Jugoslavia vitjaði á Svagaskarði í fjør og vann 8-1.

– Frammanundan høvdu vit fingið eitt gott úrslit í Beograd, har John Petersen skoraði eitt fint mál, og vit bara taptu 3-1. Kanska hetta gav orsök til at halda, at vit fóru at fáa eitt uppaftr betri úrslit á heimavølli, og so vórðu vit so rudduliga settir uppá pláss. Vit taptu 2-0 í Kekkia, og vit skulda ansa eftir, at vit minnst okkara leiklut í hesum spælinum. Gera vit ikki tað og leypa framav, so kann tað enda galið.

Todi er ímillum teir bestu

Hvat skal tit fyrri at fáa eitt uppaftr betri úrslit enn í Kekkia?

– At allir føroyingar spæla upp til sitt allar besta. Mótsøðumennir hjá okkum kunnu vinna, sjálvt um fleiri teirra ikki spæla upp til sitt besta, meðan vit verða sektaðir rudduliga, um vit ikki allir eru uppá á tærnum.

– Men eg ivist onga løtu í, at vit hava møguleika at fáa mál. Vit hava skorað regluliga seinna árin, og tað kunnu vit eisini gera hesa ferð. Tað verður stórt saknur í Juliani Johnsson á miðvøllinum, men kanskt tú ikki sitera meg fyrri at siga, at í Toda Jónsson eiga vit ein áløppspælara, sum eg haldi telist ímillum teir bestu, ikki bara í Danmark men í øllum Europa. Hann er mest vandamikil, tá okkara lið er undir trýsti, og tað er eitt ógvuliga stórt aktiv hjá okkum, endar liðformaðurin, sum seinna partin í dag spælir landsdyst nummar 35.

Fransmenn hava ábyrgdina

Tað verður fransmaðurin Bernard Saules, sum verður 23. maðurin á Svagaskarði seinna partin í dag. Afturat sær at halda skil

á hevur hann Alain Gourdet og Michel le Bouvellee, sum eru linjudómara og so Claude Colombo, sum er tað, teir kalla 4. dómari. Hesir eru allir úr Fraklandi.

Tað er eina ferð áður komið fyrri, at dómari og hjálparmenn úr Fraklandi hava leitt landsdyst á Svagaskarði. Tað var 4. septembur í fjør, tá Spania

vann 6-2. FIFA umboðsmaðurin citur Sandor Bersi, og hann er ættadur úr Ungarn. Jh

Uppstillingin tykist rættiliga uppløgd

Allan Simonsen, sum saknar Julian Johnsson á miðvøllinum, fer at spæla við tveimum áløpsmonnum

JÓANNES HANSEN

So er alt greitt til síðsta landsdystin á heimavølli í ár. Talan er um 50. altjóða skrásettu uppgávuna, og tað verður roknað við fitt av fólk á Svagaskarði. Strandferðslan boðaði í fyrradag frá, at Ternan 1 siglir av Havnini kl. 12.30 og 14.00, og at Ritan fer av Havnini kl. 13.30. Bátarnir sigla suður aftur, tá stríðið er lokið.

Í gjár vandu føroyingar bara fyrrapartin. Tað var ætlanin, at teir eisini skuldu venja seint seinna partin, men tann venjingin varð avlýst.

– Veðrið hevur verið eitt sindur ótespiligt, men spælarnir hava verið hugaligir. Vøllurin slíst nógv, tá tað er so vátt, og alt hetta eru tilsaman orðskarnir til, at eg valdi at avlýsa seinna venjingina í gjár, sigur Allan Simonsen, sum heldur hýrin vera stak góðan millum spælarnar.

Stríðast fyrri fæðilandið

Allan Simonsen heldur, at tað er møguleiki fyrri einum góðum úrsliti, og eitt gott úrslit roknar hann javnleikin, sum hann so leingi hevur tosað um fer at koma:

– Eg sigi ikki, at tað verður hesa ferð, men møguleikin er har. Men skulu vit náa so langt, so er neyðugt, at allir spælarnir sýna rætta hugburðin og ofra seg. Eg plagi at siga við teir, at tað er fyrri føroyingar og Føroyar, at teir stríðast, og tá tú stríðast fyrri tað, sum tú ert góður við, so leggur tú

nógv fyrri, sigur venjarin.

Liðið

Allan Simonsen gleðist um, at allir spælarnir, sum hann valdi til hesa uppgávuna, mottu:

– Hesar seinastu ferðirnar hava vit verið nógv darvaðir av skaðum og leikbannum. Hesa ferð sakna vit Julian Johnsson, men tað er gleðiligt at staðfesta, at nógvir eru um boðið. Venjarin vil einki siga um, hvussu liðið fer at siggja út, men á flestu plássunum er púra greitt, hvussu manningin verður.

Einasta plássid, sum so at siga ikki er mannað frammanundan, er plássid har Julian plagar at spæla. Møguleikarnir til tað miðvallarplássid eru John Petersen, Magni Jarnskor, Sámal Joensen og Ingi Rasmussen, og tað er eisini ein møguleiki at flyta Jan Dam fram hagar. Men mest sannlíkt er tað, at John Petersen verður settur mitt á miðvøllin, og at uppgávurnar hjá hinum vera eitt sindur ódrívis, enn ter plaga at vera, tá Julian Johnsson spælir við.

Vit rokna við, at teir ellivu, sum fara at standa á vøllinum, tá Klaksvíkar Hornorkestur fer at blása tjóðsangirnar, verða hesir: Jens Martin Knudsen - Henning Jarnskor, Óli Johannesen, Jan Da'n, Pól Thorsteinsson, Øssur Hansen - Allan Mørkøre, John Petersen, Jens Kristian Hansen - Jan Allan Müller, Todi Jónsson.

Óngar broytingar í spælistili

Tá landsliðið var í Kekkia, hevði

Allan Simonsen ikki sæð mótsøðuliðið spælt síðani í EM endaspælinum í Onglandi á sumri í 1996. Landsliðsvenjarin hevði ætlað sær at sæð grannauppgærdina ímillum Slovakia og Kekkia, men tann dysturin varð útsettur, og so noyðdist venjarin at líta á tað, hann hevði sæð frammanundan:

– Og teir høvdu hvørki broytt nógv uppá spælistil ella spælarnar. Teir flestu, um eg hevði roknað við fóru at vera á liðnum, vóru har, og spælið var skipað, soleiðis, sum tað var í EM kappingini. Nú er so stutt frálíðið, síðani vit spæla ímóti teimum, at eg rokni við, teir fara at spæla á sama hátt og við unleið somu spælarnum.

Mangla onkrar av teim bestu

Kekkarir komu ikki til Føroya fyrr enn eftir døgurða í gjár, og eftir ætlan skuldu teir beinleiðis inn á Svagaskarð at venja.

Teir flestu spælarnir, sum vóru við 20. august, eru við í Føroyum, men Karel Poborsky úr Manchester United, sum spældi 63 minuttir í fyrria dystinum, og Patrick Berger úr Liverpool, sum ikki var við fyrri trimum vikum síðani, eru ikki við í ferðalagnum.

Umframt teir átjan spælarnar eru átta hjálparfólk hjá venjaranum, Dusan Uhrin, við, og tað eru 19 onnur officials, sum teir kalla tað, við í ferðalagnum, sum ivaleytt siggja hetta sum eitt gott høvi at siggja eitt nýtt og í teirra eygum kanska sjáldsamt stað, sum tey neyvan hava møguleika at koma aftur til.